

KRITERIJ I ELEMENTI VREDNOVANJA U NASTAVI POVIJESTI

Nastavnica: Ivona Lisek

Školska godina: 2023./2023.

Škola: Osnovna škola Bršadin, Bršadin

Ocjenjivanje postignuća učenika/učenica iz povijesti jedan je od redovitih i najvažnijih načina vrednovanja. Moguće ga je ostvariti na kraju nastavne jedinice, tematske cjeline i /ili nastavne cjeline.

Ocjenjivanje i vrednovanje usklađeno je s aktualnim Pravilnikom o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi.

U nastavi povijesti razinom usvojenosti od nezadovoljavajuće do izvrsne vrednuju se sljedeći elementi (brojčanom i opisnom ocjenom)

ČINJENIČNO ZNANJE	
Razina usvojenosti	Činjenično znanje
Izvrсна	Samostalno definira, opisuje i objašnjava događaje, procese i pojave te temeljne kronološke odrednice. U usmenom izlaganju izrazito je sistematičan i točan. Učenik samostalno koristi odgovarajuću povijesnu terminologiju. Učenik usvojio sve ključne pojmove te ih može samostalno pojasniti.
Vrlo dobra	Uz malu pomoć definira, opisuje i objašnjava procese i pojave. Učenik koristi povijesnu terminologiju. U usmenom izlaganju sistematičan je i točan, ali sporiji. Učenik usvojio sve ključne pojmove, ali ne može sve u potpunosti pojasniti.
Dobra	Reproducira najbitnije činjenice iz sadržaja, nesistematično izlaže o prošlim događajima, procesima i pojavama. Učenik koristi jednostavniju povijesnu terminologiju. U usmenom izlaganju nesamostalan, ima poteškoća u izlaganju. Učenik usvojio više od polovine ključnih pojmova koje može samostalno pojasniti.
Zadovoljavajuća	Mehanički reproducira sadržaje uz pomoć i poticaj, ima poteškoća u reproduciranju bitnog i zaključivanju, u usmenom izlaganju vrlo spor i nesamostalan. Učenik djelomično koristi povijesnu terminologiju.
Nezadovoljavajuća	Ne može ni mehanički reproducirati sadržaje uz pomoć i poticaj, ne uočava bitno, u usmenom izlaganju vrlo spor i nesamostalan. Učenik ne poznaje povijesnu terminologiju.

KONCEPTUALNO ZNANJE
Tehnički koncepti u nastavi povijesti

Razina usvojenosti	Vrijeme i prostor
Izvrсна	Učenik samostalno objašnjava tijek, slijed i trajanje događaja. Koristi se rječnikom kojim opisuje tijek vremena, smješta samostalno osobe i pojave u odgovarajuća povijesna razdoblja. Izrađuje grafičke prikaze slijeda vremena (lente vremena, mentalne mape...). Samostalno određuje godinu, stoljeće i tisućljeće. Učenik se samostalno koristi kartom. Samostalno objašnjava vremenski slijed događaja na karti. Samostalno upisuje i ucrtava tražene podatke u slijepu kartu te crta jednostavnije slijepe karte.
Vrlo dobra	Učenik uz malu pomoć objašnjava tijek, slijed i trajanje događaja. Smješta samostalno osobe i pojave u odgovarajuća povijesna razdoblja. Izrađuje grafičke prikaze slijeda vremena (lente vremena, mentalne mape...). Uz malu pomoć nastavnika određuje godinu, stoljeće i tisućljeće. Učenik se uglavnom samostalno koristi kartom.
Dobra	Učenik opisuje tijek, slijed i trajanje događaja. Učenik navodi tijek vremena, smješta osobe i pojave u odgovarajuća povijesna razdoblja s vremenskim odstupanjem. Izrađuje jednostavne grafičke prikaze tijeka vremena. Određuje godinu, stoljeće i tisućljeće. Učenik se koristi kartom s odstupanjem. Upisuje i ucrtava tražene podatke u slijepu kartu uz manje odstupanje prema uputama.
Zadovoljavajuća	Svakodnevnim rječnikom i uz pomoć učitelja opisuje tijek vremena, slijed i trajanje povijesnog događaja. Izrađuje jednostavni grafički prikaz tijeka vremena uz predložak. Smješta godine u desetljeće, stoljeće i tisućljeće uz učiteljevu pomoć. Opisuje neka obilježja razdoblja koje proučava te smješta događaje i osobe u odgovarajuća razdoblja uz učiteljevu pomoć. Upisuje i ucrtava osnovne podatke u slijepu kartu uz učiteljevu pomoć. Crta jednostavniji grafički prikaz tijeka vremena prema uputama učitelja te uz navođenje učitelja.
Nezadovoljavajuća	Učenik ne može ni svakodnevnim rječnikom i uz pomoć učitelja opisati tijek, slijed i trajanje povijesnog događaja. Ne uspijeva izraditi jednostavniji grafički prikaz tijeka vremena uz predložak. Ne može odrediti desetljeće, stoljeće i tisućljeće niti uz učiteljevu pomoć. Ne može opisati obilježja razdoblja. Ne upisuje i ne ucrtava podatke u slijepu kartu niti uz pomoć. Ne može nacrtati jednostavniju slijepu kartu.

Razina usvojenosti	Uzroci i posljedice
Izvrсна	Samostalno objašnjava uzrok, povod i posljedice koje su dovele do pojedinih povijesnih događaja, pojava i procesa kao i rezultat tih zbivanja. Učenik razlikuje uzrok povod i posljedicu te objašnjava kategorije uzroka. Samostalno tumači vezu između uzroka i posljedica. Prepoznaje i navodi utjecaj prošlih događaja na sadašnjost. Poznaje više kategorija uzroka.
Vrlo dobra	Točno nabraja, opisuje i objašnjava uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava. Uočava i tumači veze između uzroka i posljedica. Uočava da događaji i pojave imaju više od jednog uzroka ili posljedice. Prepoznaje i navodi utjecaj prošlih događaja na sadašnjost. Sve uz neznatnu pomoć nastavnika.
Dobra	Djelomično točno opisuje uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava. Uočava vezu između uzroka i posljedica. Potrebno od strane nastavnika

	postavljati potpitanja i navoditi na odgovor. Teže uočava i procjenjuje utjecaj prošlih događaja na sadašnjost. Poznaje jednu kategoriju uzroka.
Zadovoljavajuća	Uz često postavljanje pitanja i potpitanja prepoznaje uzroke i posljedice prošlih događaja i pojava. Uočava da uzroci proizvode posljedice. Ističu potrebu samo za jednim uzrokom, onim najistaknutijim. Ima poteškoća s određivanjem uzroka i povoda događaja.
Nezadovoljavajuća	Učenik ne razlikuje uzrok, povod i posljedicu. Ne uočava uzroke, povod i posljedice prošlih događaja i procesa. Niti uz navođenje i pomoć nastavnika ne uspijeva navesti uzroke i posljedice.

Razina usvojenosti	Kontinuiteti i promjene
Izvrсна	Samostalno objašnjava kontinuitet i promjene u povijesti. Objašnjava ritam promjena (samostalno uočava da su neke promjene spore i postupne dok su druge brze, burne i uzrokuju iznenadne promjene u društvu). Objašnjava kako promjena ne mora uvijek značiti i napredak na primjeru razdoblja koje se obrađuje. Samostalno objašnjava kako su pojedinci i skupine utjecali na promjene u društvu.
Vrlo dobra	Uspoređuje kontinuitete i promjene u povijesti uz vrlo malu učiteljevu pomoć. Objašnjava svakodnevnim rječnikom ritam promjena kroz povijest. Uz neznatnu pomoć nastavnika objašnjava kako su pojedinci i skupine utjecali na promjene u društvu.
Dobra	Djelomično točno objašnjava kontinuitet i promjene u povijesti. Opisuje ritam promjena kroz povijest te kako su pojedinci i skupine utjecali na promjene s odstupanjima.
Zadovoljavajuća	Uočava uz veliku pomoć učitelja kontinuitet i promjene u razdoblju koje proučava. Navodi uz učiteljevu pomoć što se s vremenom promijenilo, a što je ostalo isto. Uočava uz pomoć učitelja kako su pojedinci i skupine utjecale na promjene.
Nezadovoljavajuća	Ne uočava kontinuitet i promjene u povijesti niti uz pomoć učitelja. Ne može navesti što se s vremenom promijenilo, a što je ostalo isto. Ne uočava niti uz učiteljevu pomoć kako su pojedinci i skupine utjecale na promjene.

Razina usvojenosti	Rad s povijesnim izvorima
Izvrсна	Objašnjava vrijednosti povijesnih izvora na konkretnim primjerima iz razdoblja koje proučava. Razumije proučavanje povijesnih izvora u proučavanju prošlosti te oblikuje odgovor koji obuhvaća podatke iz izvora. Samostalno uspoređuje dva povijesna izvora i donosi samostalne zaključke. Postavlja konkretna i jasna pitanja o povijesnom izvoru.
Vrlo dobra	Uz neznatnu pomoć nastavnika objašnjava vrijednosti povijesnih izvora na konkretnim primjerima iz razdoblja koja proučava. Razumije proučavanje povijesnih izvora u proučavanju prošlosti te oblikuje odgovor koji obuhvaća podatke iz izvora. Uz malu pomoć učitelja uspoređuje dva povijesna izvora i donosi zaključke. Postavlja jasna pitanja veza za izvor.
Dobra	Djelomično točno i uz pomoć učitelja objašnjava vrijednosti povijesnih izvora na konkretnim primjerima iz razdoblja koja proučava. Djelomično razumije proučavanje povijesnih izvora u proučavanju prošlosti te djelomično točno oblikuje odgovor koji obuhvaća podatke iz izvora. Uspoređuje dva povijesna izvora i donosi zaključke uz pomoć nastavnika. Može postaviti jednostavno pitanje o povijesnom izvoru.
Zadovoljavajuća	Uz veliku pomoć učitelja i često navođenje učenik objašnjava vrijednosti povijesnih izvora na konkretnim primjerima iz razdoblja koja proučava.

	Djelomično točno razumije proučavanje povijesnih izvora u proučavanju prošlosti te djelomično točno oblikuje odgovor koji obuhvaća podatke iz izvora. Uz asistenciju nastavnika uspoređuje dva povijesna izvora i pokušava donijeti zaključak.
Nezadovoljavajuća	Ne može navesti vrijednosti povijesnih izvora na konkretnim primjerima iz razdoblja koje proučava. Ne može navesti vrte povijesnih izvora niti uz pomoć nastavnika. Ne može opisati povijesni događaj na temelju povijesnog izvora. Ne može postaviti niti jednostavno pitanje o povijesnom izvoru.

Razina usvojenosti	Povijesna perspektiva
Izvrсна	Uspoređuje pojedine interpretacije i perspektive te objašnjava sličnosti i razlike. Objašnjava razloge nastanka različitih prikaza prošlosti na odabranim primjerima.
Vrlo dobra	Uspoređuje pojedine interpretacije i perspektive te objašnjava sličnosti i razlike uz neznatnu pomoć učitelja. Objašnjava neke razloge nastanka različitih prikaza prošlosti na odabranim primjerima. Uz vrlo malu pomoć učitelja objašnjava povijesni značaj odabranih osoba, događaja ili pojava.
Dobra	Djelomično ispravno uspoređuje pojedine interpretacije i perspektive te uz pomoć učitelja objašnjava sličnosti i razlike. Uz nastavnikovo navođenje objašnjava razloge nastanka različitih prikaza prošlosti na odabranim primjerima.
Zadovoljavajuća	Uočava da postoje različiti prikazi prošlosti te ih opisuje uz veliku učiteljevu pomoć. Daje jednostavna objašnjenja o tome zašto ljudi tumače prošlost na različite načine. Opisuje povijesni značaj pojedinih povijesnih osoba, događaja i pojava, ali uz veliku pomoć učitelja.
Nezadovoljavajuća	Ne uočava da postoje različiti prikazi prošlosti te ne opisuje njihova obilježja niti uz učiteljevu pomoć. Ne može dati niti jednostavna objašnjenja o tome zašto ljudi tumače prošlost na različite načine. Ne može opisati i objasniti značaj pojedinih povijesnih osoba, događaja i pojava.

Proceduralno znanje

Razina usvojenosti	Proceduralno znanje
Izvrсна	Učenik poznaje i primjenjuje odgovarajuće metode, postupke i procese rada s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti.
Vrlo dobra	Učenik poznaje i primjenjuje odgovarajuće metode, postupke i procese rada s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti uz uputu učitelja.
Dobra	Učenik poznaje i primjenjuje odgovarajuće metode, postupke i procese rada s povijesnim izvorima te u istraživanju prošlosti uz pomoć učitelja.
Zadovoljavajuća	Učenik prepoznaje neke metode, postupke i procese rada s povijesnim izvorima te osnovne metode, postupke i procedure rada primjenjuje, ali uz pomoć učitelja.
Nezadovoljavajuća	Učenik ne prepoznaje metode, postupke i procese rada s povijesnim izvorima niti uz učiteljevu pomoć.

SASTAVNICE	RAZINE OSTVARENOSTI KRITERIJA ZA PREZENTACIJU		
	Zadovoljavajuće (1 bod)	Dobro (2 boda)	Izvršno (3 boda)
Izgled prezentacije (raspored teksta i grafičkih priloga na slajdu, čitljivost)	Materijal je poslan bez smisla. Tekst se slabo vidi zbog boje i stila pozadine, nedostaju grafički prilogi (fotografije, karte itd.) ili su loše kvalitete. Previše teksta (cijele rečenice, umjesto natuknica).	Materijal je djelomično smisleno poslan. Pozadina je dobro odabrana, ali je veličina slova negdje neprimjerena. Premali broj grafičkih priloga ili su loše kvalitete. Previše teksta.	Materijal smisleno poslan, pozadina slajda prilagođena temi, veličina i font slova primjereni, grafički prikazi u skladu s temom, dobre su rezolucije. Količina teksta u skladu s uputama nastavnika.
Kvaliteta sadržaja	Sadržaj prezentacije djelomično daje točne podatke o temi. Odabrani sadržaj (slike, materijali, tekst) ne odgovara temi.	Sadržaj prezentacije uglavnom daje točne podatke o zadanoj temi. Odabrani sadržaj uglavnom odgovara zadanoj temi.	Sadržaj prezentacije daje točne podatke o zadanoj temi. Odabrani sadržaj odgovara zadanoj temi.
Pravopis i gramatika	Povijesna imena napisana su djelomično gramatički i pravopisno točno. Nije korišten standardni hrvatski jezik.	Većina je povijesnih imena napisana pravopisno i gramatički točno. Korišten je standardni hrvatski jezik uz nekolicinu pogrešaka.	Sva su povijena imena napisana gramatički i pravopisno točno, korišten je standardni hrvatski jezik uz najviše 2 pogreške.
Izrada i predaja	U slučaju kašnjenja većeg od 48 sati bez opravdane isprike ili nepredavanja, ocjena je nedovoljan.	Prezentacija je izrađena i predana na provjeru sa zakašnjenjem od najviše 48. sati.	Prezentacija je izrađena i predana u zadanome roku.

Skala vrednovanja

Bodovi	0-5	6-7	8	9	10-12
Ocjena	Nedovoljan (1)	Dovoljan (2)	Dobar (3)	Vrlo dobar (4)	Odličan (5)

SASTAVNICE	RAZINE OSTVARENOSTI KRITERIJA ZA MENTALNU MAPU		
	2 boda	1 bod	0 bodova
pojmovi	Mapa sadrži gotovo sve pojmove potrebne za prikaz određene teme te vrlo mali broj pojmova koji nisu nužni za prikaz, ali ne umanjuju razumljivost mape.	Mapa sadrži većinu pojmova potrebnih za prikaz određene teme, ali i određeni broj pojmova koji nisu nužni za prikaz.	Odabir pojmova minimalno omogućuje prikaz razumijevanja određene teme.
Razumijevanje i veze sistematizacije	Mapa je oblikovana na način da ju je lako pratiti, prikazuje sveobuhvatno razumijevanje prikazane teme, a sve su veze između pojmova smislene.	Mapa je oblikovana na način da ju je lako pratiti te je u suštini razumljiva, uz minimalne pogreške. Većina veza između pojmova je točna uz određene manje propuste.	Mapa je oblikovana na način da ju je teže pratiti te ukazuje na značajne pogreške u razumijevanju prikazane teme. Veze između pojmova minimalno prikazuju razumijevanje teme.
pravopis i gramatika	Svi su pojmovi gramatički i pravopisno točno napisani.	Pojmovi su gramatički i pravopisno djelomično točno napisani.	Neki pojmovi su gramatički i pravopisno netočni.
urednost i čitljivost	Pojmovi su uredno i čitljivo napisani. Mapa je uredno obojana, a boje ne utječu na čitljivost.	Pojmovi su djelomično čitljivo i djelomično uredno napisani. Mapa je djelomično uredno obojana ili nije u potpunosti obojana, a boje ponegdje utječu na čitljivost.	Pojmovi nisu čitljivo i uredno napisani. Mapa nije uredno obojana ili uopće nije obojana, a boje znatno utječu na čitljivost.
rokovi	Mapa je predana i napravljena u zadanom roku.	Mapa je napravljena i predana sa zakašnjenjem manjim od 48. sati.	Mapa uopće nije napravljena i predana nakon više od 48. sati bez opravdane isprike.

Skala vrednovanja

Bodovi	0-4	5-6	7	8	9-10
Ocjena	Nedovoljan (1)	Dovoljan (2)	Dobar (3)	Vrlo dobar (8)	Odličan (5)

VRIJEDNOSTI ZA GRANICE OCJENA KOD PISANIH PROVJERA

Postotak bodova (%)	Ocjena
92-100	Odličan (5)
79-91	Vrlo dobar (4)
64-78	Dobar (3)

50-63	Dovoljan (2)
0-49	Nedovoljan (1)

Zaključna ocjena proizlazi iz bilježaka te iz sva tri elementa vrednovanja naučenog:

- Činjenično znanje
- Konceptualno znanje
- Proceduralno znanje